

Nederlandse Lutherse Vrouwen Bond

DE BRIEF

Foto: Helena

Het is heet en droog deze zomer. In grote delen van ons land staat het water in rivieren heel laag. De natuur heeft het moeilijk. Het gras is dor. Hoe bijzonder is het om in dat dorre gras ineens biggenkruid te zien stralen als sterretjes van hoop!

Van de redactietafel

In de zomer werken we met elkaar aan de inhoud van de Brief voor de Herfst. Dat is echt vooruitdenken over de inhoud.

Veel activiteiten liggen stil en daardoor betrap ik mij erop dat ik toch iets moet doen voor de Brief.

Zeker omdat we weten dat de artikelen en informatie erg gewaardeerd worden.

Verbaasd was ik met een reactie over het artikel over het Vakantiebureau; nog nooit van gehoord! De medewerkers van het Vakantiebureau reageerden enthousiast over deze bijdrage. Hebt u vragen, stel ze gerust. Bijna het hele jaar zijn er mogelijkheden om er even tussenuit te gaan.

Met 4 bestuursleden waren we te gast bij de Oud Katholieke Vrouwen in Beweging. Deze keer in Den Haag. Zij organiseren dit toch elke keer maar weer voor een kleine groep en zijn blij met onze aanwezigheid.

De Studiedag komt eraan en daarom de laatste informatie in dit nummer in dit nummer. Als u dit leest zetten we alleen nog de laatste puntjes op de i.

Rachel gebruikte de preek van haar intrede in voor de overdenking. Heel toepasselijk en wat was het een mooie viering in Veendam.

Na de vakantie begint er een nieuw seizoen met een nieuw thema van de PKN:

"Beweeg mee! Kerk-zijn in het krachtenveld van Christus".

Daar kunnen we vast wel iets mee. Ook de NLVB is in beweging en we kijken met elkaar naar de toekomst.

Eeuwigheidszondag is een belangrijke dag binnen de kerk. We kijken daarnaast ver vooruit naar de Wereldgebedsdag en dat heeft een reden. Ooit begonnen als Vrouwenwereldgebedsdag en nu is iedereen welkom.

Natuurlijk stellen onze 2 aspirant-bestuursleden zich voor aan alle lezers.

Wij wensen iedereen veel leesplezier en misschien tot ziens op onze Studiedag in Bussum.

Henny Rouwhorst

Inhoudsopgave

Van de redactietafel.....	blz. 2
Van de bestuurstafel.....	4
Gedicht: Maak ons stil.....	6
Overdenking door Rachel.....	7
Gedicht: Geloof, hoop en liefde.....	11
HELP—dringend hulp gezocht door bestuur.....	12
De digitale Brief.....	13
UITNODIGING STUDIEDAG 19 september.....	14
Jaarthema PKN ook voor ons relevant.....	16
Beate stelt zich voor.....	19
Gedicht: Licht.....	21
Corrie stelt zich voor.....	22
Gedicht: Bruggen.....	23
Nieuws uit het Luther Museum.....	24
Together we pray: women's prayer book, LWF..	26
Op bezoek bij de OKViB.	30
Gedicht: Die ons zijn voorgegaan.....	32
100ste Wereldgebedsdag.....	33
Gebed: Hoe kan ik troosten?.....	34

Afbeelding :simp1e123 van Pixabay

*Hopend op mooie dingen
hopen mooie dingen zich op.*

Loesje

Van de bestuurstafel

Deze zomer zijn we als bestuur maar één keer samen gekomen. Voor het eerst waren zowel Beate als Corrie er allebei bij, dus we waren met ons zessen! Het was prachtig te merken hoe er ineens een nieuwe dynamiek ontstond en nieuwe inspiratie. We hebben de details voor de Studiedag mooi kunnen invullen.

Toch blijven onze zorgen groot. We hebben uitgebreid overlegd over de toekomst. Niet de toekomst ooit, ver weg, maar op korte termijn, tussen nu en volgend jaar.

We zoeken naar manieren om door te kunnen gaan met onze activiteiten, meer mensen te bereiken en ons duidelijker te profileren. We zijn ervan overtuigd dat wij, de NLVB, een prachtige groep vrouwen zijn en dat we iets toevoegen, dat we op een open manier onderwerpen aan de orde brengen die aandacht nodig hebben. Ons perspectief is vrouwelijk Luthers, feministisch en gender divers. Wij staan ervoor dat we hiermee als NLVB een waarde vertegenwoordigen.

Afbeelding: Vecteezy—Diana Johanna Velasquez

Rachel is een geweldig voorzitter, we zouden het prachtig vinden om haar aan boord te houden, maar dat kan alleen als we met meer bestuursleden zijn. We zitten vooral te springen om iemand die handig is met communicatie uitingen en middelen en daarmee onze zichtbaarheid kan vergroten en onze stem kan uitdragen.

Rachel is net begonnen als dominee en heeft haar handen vol aan het leren kennen van haar uitgestrekte gemeente in Veendam. Haar feestelijke ordinantie is trouwens terug te kijken, van harte aanbevelen, het was een prachtige dienst!

U kunt de dienst nog zien via

<https://www.kerkomroep.nl/kerken/10019/video/2606141422>

Mijn derde termijn als penningmeester loopt in maart af, dus ik ben niet meer herkiesbaar. We zijn dringend op zoek naar een nieuwe penningmeester, helpt u alstublieft mee?

Een penningmeester hoeft niet alle financiële zaken zelf te doen, maar is in het bestuur wel nodig om de financiële koers te bewaken en onze bond mede richting te geven.

Mocht u iemand op het oog hebben of vragen hebben over de functie, neem dan gerust contact met mij op!

Eind augustus hebben we een overleg met de Synodale Commissie. We hopen dat we daar onze opties kunnen onderzoeken en wellicht ook nieuwe wegen kunnen vinden. In de Winterbrief kunt u daarover een verslag verwachten.

Namens het bestuur, Helena

*Gij moet krachtig bidden, tegen uw angst roepen, en met luider stem het Onze Vader herhalen. Maarten Luther
(1532 in een brief aan Valentinus Hausmann)*

Maak ons stil

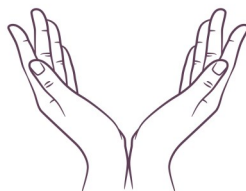
*Maak ons stil
om te danken
voor wat goed is en ons raakt.
Voor wat mooi is en ons maakt
tot mens naar uw beeld.*

*Maak ons stil
om die donkere tijden
die ons vormden in ons lijden
en ons maakten tot wie we zijn.*

*Maak ons stil
om te zien
al die dingen
die ons doen groeien,
ons leven laten opbloeien.
Die ons doen beseffen
dat niets vanzelfsprekend is.*

*Maak ons stil
om te delen
met een open hart
van onze overvloed.
Om te leven
vanuit dankbaarheid.*

Anneke Bosman-Mohrman

Overdenking door Rachel

Op 14 juni 2026 is ds. Rachel Wardenaar bevestigd als predikant in de regio Hoogezand-Sappemeer, Wildervank, Zuidbroek en Veendam.

Als overdenking in deze Brief deelt Rachel haar preek met ons die zij bij die gelegenheid heeft gehouden.

Lezen: psalm 98, en Lucas 19 29-40

Lieve lezer,

Zing een nieuw lied, zegt deze jubelende psalm 98. Een nieuw lied voor God uit dankbaarheid. Want volgens de psalm heeft God grote wonderen verricht, is hij trouw en rechtvaardig. Een grote, geweldige God. Dan kunnen we toch niet anders dan hem alle lof toezingen? De schrijver van de psalm is zo dankbaar voor Gods' redding dat hij ons allemaal oproept om te jubelen en te juichen.

En niet alleen ons, maar de hele schepping. De zeeën, rivieren, de bergen. Laat ze allemaal zingen. Ik kan dat wel voor me zien. Misschien herkent u het ook wel. De ruisende branding die lijkt te zingen, een stromende rivier of waterval die met machtige stem zijn lied zingt. De vogels en andere dieren die met hun stemmen het lied opluisteren in de natuur. Het ruisen van de bomen. En zelfs de stilte van de bergen heeft zo zijn eigen stem.

En dan zijn er natuurlijk nog alle menselijk stemmen. Van mensen en kinderen die zingen, lachen, huilen en elkaar troosten. De stemmen van de kerkklokken, het geruis van een drukke stad. Muziekinstrumenten. Alles zingt, of tenminste, alles heeft een stem. Het is dus niet zo gek dat de psalmzanger alles oproept om te jubelen. Hij voelt ook de kracht van alle stemmen in de schepping.

Dat zou je ook een van de vele wonderen van God kunnen noemen. De eeuwige heeft alle dingen een stem gegeven. En ook alle mensen en alle dieren.

Meerdere psalmen vertellen ons over die altijd doorgaande lofzang die verder rijkt dan mensenmonden. En ook het evangelie vertelt ons hiervan. Want misschien had u zich al wel afgevraagd waarom ik het verhaal van de intocht in Jeruzalem in deze overdenking wil aanhalen. Palmpasen is al een paar maanden geleden geweest... zeker, dat is zo. Maar dit verhaal sluit voor mij prachtig aan bij de psalmen, in het bijzonder bij deze psalm 98. De leerlingen die voor Jezus uit gingen richting Jeruzalem zongen ook een dankbare lofzang tot God, om hem te danken voor de wonderdaden die hij verricht. Ze weten dan zelf nog maar half dat diezelfde God in hun midden op het veulen rijdt. Maar toch moeten ze het vermoed hebben, want hun blijdschap is puur, en wordt luidruchtig geuit. Ze zijn dankbaar en blij dat Jezus eindelijk hun heilige stad binnen rijdt, precies zoals de profetieën ooit eens zeiden. Ze voelen aan dat dit een heel bijzonder moment is. Dat redding nabij is. En ze zijn God er blij en dankbaar voor.

De autoriteiten horen het ook. In het gezang van de leerlingen horen ze iets van hoe de stad op zijn kop gezet gaat worden, misschien wel de hele wereld. Zij voelen niet diezelfde dankbaarheid, maar horen vooral opruiing en Godslastering. Dit nieuwe lied voor deze vreemde snoeshaan kunnen ze niet begrijpen. Ze vragen, nee, ze eisen dan ook stilte. En dan zegt Jezus die wonderlijke woorden: als zij zouden zwijgen, zouden de stenen het uitschreeuwen. Het lof zingen voor God stopt niet. Als mensen het zwijgen wordt opgelegd, zal de rest van de schepping op zijn eigen manier door blijven zingen.

En dat idee, die eeuwige lofzang van alle dingen, raakt mij altijd in het bijzonder. Misschien omdat ik meer dan andere mensen altijd met geluid bezig ben. Misschien omdat ik van zingen houdt. Misschien omdat ik met al het slechte nieuws in de wereld, in alle verharding en polarisatie, iets zoek wat positief, wat echt goed en mooi is, en wat er altijd onvermoeibaar is. Iets waar we op kunnen hopen. Misschien herkent u dat wel. Wat zou het fijn zijn als we daar altijd op kunnen

vertrouwen. Er zal altijd gezongen worden. Er zal altijd iets of iemand blij en dankbaar zijn en het uitschreeuwen van vreugde, ondanks alles.

Foto: Ahmad Juliyanto, Vecteezy

Maar soms lijkt dat zo moeilijk voor te stellen. Waar moeten we nu nog dankbaar voor zijn? Waar zien we iets van Gods' redding temidden van al die dreiging van oorlogen, of oorlogen die al gevoerd worden. Temidden van al die mensen die elkaar verliezen omdat ze elkaars' mening niet kunnen respecteren. Temidden van alle armoede in de wereld, zelfs hier in ons eigen land, in onze eigen woonplaats.

En toch... toch moet het er zijn. Ooit, toen ik tiener was en me ergens heel erg zorgen over maakte, ik weet al niet eens meer of het mijn cijfer voor wiskunde was of een schoolfeestje waar ik tegenop zag, maar ik hoorde toen op de radio een pastor zeggen dat er zoiets bestaat als lof offer. Dat betekent dat door alle generaties heen er altijd mensen psalmen en gezangen zijn blijven zingen, juist toen het moeilijk was.

Juist als er verdriet was en alles vreselijk tegen zat.

Dat begon al bij de Israëlieten in ballingschap, maar ook de slaaf maakten die in de velden al zingend ploeterden zijn hier natuurlijk een voorbeeld van. Of de verzetsstrijders die zelfs in de kampen en in de galmende gangen van gevangenissen de psalmen of het volkslied bleven zingen, bijvoorbeeld wanneer er

kameraden geëxecuteerd werden. Doet u het ze na? Ik zou het niet kunnen. Of misschien toch wel.

Want er is altijd iets om dankbaar voor te zijn, al is het maar dat we kunnen zingen. Of als we niet goed bij stem zijn, dat onze blijde lach, vrolijk dansen, iedere uiting van vreugde, bijdraagt aan die eeuwige dankbare lofzang.

Dankbaarheid is fundamenteel in het geloof. Lofzang ook.

We vergeten misschien vaak wel om even echt blij te zijn, om het echt uit te schreeuwen. En als het niet goed gaat is dat ook erg moeilijk. Maar blij en dankbaar zijn, en dat samen zijn, is iets dat de hele schrift, en alle eeuwen van menselijk leven en geloof belangrijk is gebleven.

Juist als het tegen zit, maar natuurlijk ook als we ons blij voelen, mogen we ons gekoesterd weten door onze God, dankbaar zijn voor de genade van Jezus. Zijn redding is immers voor ons gekomen, en zijn rechtvaardige wereld zal, zo geloven we, eenmaal komen. En wij kunnen daar nu al aan beginnen te bouwen. Door natuurlijk barmhartig en rechtvaardig te zijn, door ons te bekommeren om elkaar. Maar misschien begint dat koninkrijk van God wel bij die lofzang. Samen blij zijn, en het uiten, op wat voor manier dan ook. Zoals de hele schepping het telkens weer uit, hoe gekweld onze huidige aarde nu ook is. De stenen zullen nooit zwijgen. De rivieren en de bergen blijven jubelen. En wij mogen iedere dag opnieuw weer een nieuw lied zingen voor onze God, en ook een klein beetje voor onze wereld. Want met ieder moment dat wij onze stem zingend, lachend, juichend verheffen, dan laten wij een belangrijke stem horen in de wereld. Wij als vrouwen voor verdrukte vrouwen elders, wij als mensen voor verdrukte mensen elders. We zingen met elkaar en voor elkaar, en de schepping doet mee. Laten we onze zachte, krachtige stemmen laten horen in het grote koor dat we zijn. Een stem van dankbaarheid, geloof en gerechtigheid.

Geloof, hoop en liefde

*Dat we nooit zeker weten kunnen.
Dat we volop mogen twijfelen
Dat we rustig mogen aarzelen.
Dat we mogen weten dat.*

*Dat we afhankelijk zijn van alles.
Dat we kwetsbare mensen zijn.
Dat fouten maken mag.
Dat falen groeien is.*

*Dat we vriendschap mogen sluiten.
Dat vriendschap ook liefde is.
Vertrouwen in elkaar.*

*Dat is alles wat ik weten kan en mag.
Dat leven een goddelijk wonder is.
Dat is hetgene wat ik zeker weet.
Dat is alles waarin ik geloof.
Alles waarop ik hopen mag.*

Albert C.M. Weijman

HELP Dringend versterking gezocht voor ons bestuur!

Vele handen maken licht werk.

Wil je meedenken, meedoen, mee schrijven of weet je iemand die dat best zou kunnen?

We zijn dringend op zoek maar vrouwen die willen aansluiten, in welke vorm dan ook.

Specifiek vrouwen die goed zijn in communicatie en/of financiën. Maar alle andere talenten zijn ook welkom!

Je kan bij ons helemaal los met creatieve talenten en out of the box denken om zo bij te dragen aan de invulling en organisatie van onze Ontmoetingsdag, Studiedag en excursies én aan de inhoud van De Brief.

We komen een keer of 5 per jaar bij elkaar, gedeeltelijk ergens op locatie in het centrum van het land, gedeeltelijk per video-call.

We redden het niet zonder jullie!

Geprikkeld? Nieuwsgierig?

Neem voor meer informatie of aanmelding contact op met Henny (hennyrouwhorst@hooglanderveen.net) of Helena (h.v.axler@gmail.com)

De digitale Brief

Een aantal leden en belangstellenden ontvangen al enige tijd de Brief digitaal in plaats van in papieren vorm met de post.

We gaan ervan uit dat meer mensen De Brief (en Nieuwsbrief!) digitaal willen ontvangen, dit gaat de kosten aanzienlijk verlagen. Dit is nodig, omdat we door het drukken en de verzending van de Brief jaarlijks zwaar verlies lijden en interen op ons kleine vermogen. We zijn dit jaar op een kritiek punt, ons voortbestaan wordt bedreigd.

Na onze oproep in de vorige Brief hebben zich maar 2 vrouwen aangemeld om de Brief digitaal te ontvangen in plaats van op papier. Alle beetjes helpen, toch hopen we op meer respons!

Als u van papieren naar digitale ontvangst wilt overstappen en volgend jaar ook de Nieuwsbrief wilt ontvangen, wilt u hiervoor uw mailadres sturen naar h.v.axler@gmail.com of u opgeven via het contactformulier op onze website, www.nlvb.net
Als u de Brief nu al digitaal ontvangt hoeft u niets te doen.

In de vorige Brief hebben we u geïnformeerd dat we besloten hebben minder Brieven per jaar uit te brengen, maar daarnaast een digitale Nieuwsbrief in het leven te roepen. De verdeling zou dan kunnen zijn: in het voorjaar en in het najaar De Brief, zoals u deze gewend bent, gratis in digitale vorm of tegen een redelijke vergoeding in papieren vorm én een gratis digitale Nieuwsbrief in plaats van de zomer- en winterbrief. Wilt u de Nieuwsbrief ontvangen, dan hebben we wel uw mailadres nodig!

Dit jaar houden we nog de frequentie van De Brief die u gewend bent en vragen geen extra vergoeding voor de papieren uitgave. Over het tarief voor de papieren Brief in 2027 zullen we u in de Winterbrief informeren. De Lutherse gemeenten die extra exemplaren van De Brief ontvangen zullen we benaderen om een passende oplossing zoeken.

Uitnodiging Studiedag 19 september 2026 in Bussum

“Voorwaarts en opwaarts: de spiritualiteit van onderweg zijn”

Onderweg zijn kan op verschillende manieren: op reis, fysiek een reis van het ene land naar het andere, of overdrachtelijk als je levensreis: wat heb je meegemaakt en waar heeft het je gebracht, of je geloofsreis: hoe ben je gegroeid in je geloof en waar biedt je geloof jou houvast. Op reis zijn, onderweg zijn, brengt altijd ervaringen, belevenissen maar ook drempels en struikelblokken mee. Onderweg kan ook betekenen een wandeling maken, een lange afstandspad volgen of de camino lopen.

Leonie van Staveren zal de inleiding verzorgen. Leonie is remonstrants theologe, studentenpastor aan de Hogeschool Rotterdam, jongerenpredikant van de remonstranten.

Na de lunch en een korte pauze kunt u kiezen uit een aantal werkgroepen om op verschillende manieren spiritualiteit te ervaren: door zang, lectio divina of een stiltewandeling.

Wanneer? Zaterdag 19 september 2026, inloop vanaf 10:00 uur. Het programma is van 10:30 tot 16:30 uur.

Waar? ELG Het Gooi, Mecklenburglaan 50, 1404 BJ Bussum.

Aanmelden kunt u door een mailtje te sturen naar h.v.axler@gmail.com. Iedereen is welkom, lid of geen lid, man, vrouw of anders, jong of oud!

De intree is € 15,00, over te maken naar de rekening van de Nederlandse Lutherse Vrouwen Bond, NL29 INGB 0001 1397 33 of contant te betalen bij aankomst.

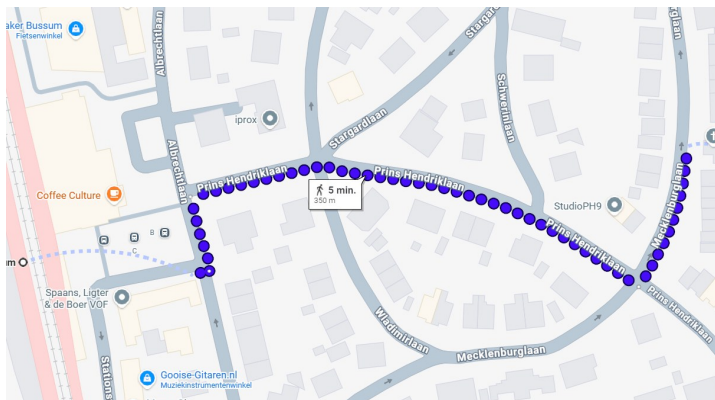
We hopen op die dag een mooie spirituele reis met u te maken!
Tot ziens in Bussum!

Reisadvies: Met de trein naar Naarden-Bussum komen is verreweg de beste optie. Het treinstation is op vijf minuten (ook 350 m) loopafstand.

Parkeren in de buurt rondom de kerk is enkel voor vergunninghouders; dus parkeren voor kerkbezoekers is in de buurt *niet* mogelijk. Er is voor maar enkele auto's (vier/vijf) plek op het kerkplein. **Mocht je op het kerkplein willen parkeren, wil je dit alsjeblieft opgeven bij je aanmelding!**

Er is wel een parkeergarage op 350 m loopafstand (Brediusdam – Brinklaan nr. 33, Bussum).

Startzondag en jaarthema PKN 'Beweeg mee! Kerk zijn in het krachtenveld van Christus': ook voor de NLVB een relevant thema.

De zomer is weer bijna aan het einde. Het was een droge, warme zomer, de natuur had het zwaar. De bladeren begonnen al in juli van de bomen te vallen. We maken ons op voor de herfst. De meeste mensen zijn weer thuis van vakantie, de scholen gaan beginnen en het leven krijgt zijn gewone ritme terug. In september wordt in veel kerken een Startzondag gehouden. We ontmoeten elkaar weer, activiteiten voor de komende tijd worden gepresenteerd.

De PKN start in het jaarthema '**Beweeg mee! Kerk-zijn in het krachtenveld van Christus**'. De kern daarvan is dat kerk-zijn niet allereerst een menselijke inspanning is, maar dat we leven vanuit de kracht van Christus, in beweging gezet door zijn Geest.

Op de PKN site staat over dit jaarthema een heel pakket aan materialen, waaronder ook preekschetsen.

De preekschets van Ds. Anneke van der Velde inspireerde mij zo, dat ik mijn gedachten graag met jullie wil delen. Zij gebruikt hierbij het beeld van een magneet.

Ik citeer uit haar schets:

Inleiding: beweging en richting

We leven in een tijd waarin alles voortdurend beweegt. Ideeën volgen elkaar snel op, verwachtingen veranderen, en er is altijd wel iets dat onze aandacht opeist. Die beweging is niet neutraal: er trekken allerlei krachten aan ons, die ons richting geven - soms bewust, vaak ongemerkt. Het beeld van een magneet en een stuk ijzer helpt om dat zichtbaar te maken. Ijzer komt niet uit zichzelf in beweging; het wordt in beweging gebracht. Zo is het ook met ons geloof. Dat begint niet bij onze inzet, onze overtuiging of ons gevoel. Het begint bij een kracht van buitenaf die ons aantrekt en in beweging zet. De vraag is dus niet allereerst óf we bewegen, maar wáárheen - en door wie we ons laten meenemen.

Het krachtenveld rond Christus

Kolossenzen 1 tekent een werkelijkheid waarin verschillende krachten om invloed strijden. In Kolosse leefden mensen te midden van allerlei religieuze en culturele invloeden. Alles had wel iets aantrekkelijks, alles claimde een stuk waarheid. In zekere zin lijkt die context verrassend veel op die van vandaag.

Opvallend is hoe Paulus reageert. Hij gaat niet elk afzonderlijk idee analyseren of weerleggen. Hij kiest een andere strategie: hij tekent Christus zo groot en zo omvattend, dat alle andere krachten in verhouding komen te staan.

Christus wordt beschreven als degene die vóór alles bestaat en in wie alles samenhang vindt. Dat is geen poëtische overdrijving, maar een theologische kernbelijdenis: de werkelijkheid heeft haar centrum niet in menselijke systemen, niet in macht, kennis of spiritualiteit, maar in de persoon van Christus. Hij is niet één factor in het geheel, maar de dragende grond ervan. Daarmee verandert de manier waarop je naar de werkelijkheid kijkt. De wereld is geen verzameling losse krachten waar je zelf balans in moet brengen, maar een werkelijkheid die in Hem haar samenhang vindt - ook al lijkt dat soms verborgen.

God handelt eerst: de beweging begint bij Hem

Binnen dat kader krijgt één zin bijzondere betekenis: “Hij heeft ons gered en overgebracht” (Kol. 1:13). Het initiatief ligt bij God. De beweging begint niet bij een menselijke zoektocht naar God, maar bij Gods handelen richting ons. Dat doorbreekt een diepgeworteld patroon: de neiging om geloof te zien als iets wat wij moeten opbouwen, waar wij grip op moeten krijgen. Paulus draait het om. Wij worden verplaatst, overgebracht uit een werkelijkheid die ons gevangen hield naar een nieuwe ruimte van vrijheid en licht. Geloof is in die zin geen prestatie, maar participatie. Geen eigen beweging, maar antwoord op een beweging die al gaande is. Dat betekent ook dat zekerheid niet ligt in de intensiteit van ons geloof, maar in de trouw van degene die ons trekt.

Einde citaat.

Waar staan wij en welke richting gaan wij op?

Ik had meteen een associatie met onze NLVB. Ook wij zijn op zoek naar hoe we kunnen meebewegen in een veranderende tijd. We doen het best goed! Ik durf te zeggen dat we onze voorgangsters trouw zijn gebleven als een hechte, open groep vrouwen en nu ook mannen, met een kritische, feministische blik op onderwerpen en toestanden in de maatschappij die aandacht nodig hebben, strevend naar wegen naar gerechtigheid en gelijkwaardigheid voor iedereen.

Als maatschappij waren we echt op de goede weg, maar pijnlijk genoeg lijkt onze boodschap de laatste jaren weer harder nodig. Vrouwen- en genderrechten staan ook in de westerse wereld weer meer onder druk, buiten én binnen de kerk. Discriminatie en polarisatie lijken te winnen.

Als NLVB staan wij inmiddels helemaal aan het randje, we zijn heel klein, een niche zoals dat tegenwoordig heet. Maar we hebben een goede reden om er te zijn. Laten we ons voeden door de liefde van Jezus Christus, in beweging gezet door zijn Geest, die ons oproept om voor anderen op te komen, om die magneet te worden en vol overtuiging de weg te vinden naar meer zichtbaarheid en een geluid dat mensen inspireert om met ons mee te doen!

We kunnen daar allemaal aan bijdragen. We kunnen allemaal overal rondbazuinen hoe leuk onze activiteiten zijn en hoe belangrijk het is om een stem te hebben, hoe zacht ook, omdat we niet met velen zijn. Doet u mee?

Helena

Sinds de Ontmoetingsdag zijn Beate en Corrie aangeschoven aan de bestuurstafel als kandidaat leden. Zij stellen zich graag even aan jullie voor door hun reis met ons te delen.

Mijn reis van Dortmund naar Groningen met een paar tussenstations en latere uitstapjes

Ik ben 1959 geboren midden in het Ruhrgebied, in het toen nog zeer luchtvervuilde Dortmund. Vijf jaar later kwam ik in een klein dorpje aan de rand van het Teutoburger Woud terecht en met 13 jaar belandde ik iets verderop, maar nog steeds binnen het bondsland Nordrhein- Westfalen, namelijk in Bielefeld, een stad waarvan het gerucht gaat, dat die helemaal niet bestaat!

Met 17 jaar leerde ik op een trip met een vriendin naar Amsterdam mijn man kennen, een Nederlander, die toen al was afgestudeerd. Een jaar lang reisden we elk weekend op en neer en ik besloot toen, om naar Amsterdam te verhuizen. In die tijd was het ook al niet gemakkelijk een betaalbare woning in de randstad te vinden, maar je kon wat hoger op de wachtlijst van een woningbouw-coöperatie belanden door te gaan trouwen, een truc die we eind 1977 hebben toegepast. Overigens ben ik toen ook direct Nederlands staatsburger geworden. Begin 1978 kregen we een woning in de Bijlmer en trouwden we in Bielefeld (bestaat dat wel?) voor de kerk.

Daarna trokken we voor 2 jaar naar Amsterdam, dan voor 5 jaar naar Apeldoorn en voor 13 jaar naar Eindhoven, waar ik achtereenvolgens een opleiding als kleuterleidster volgde, pedagogiek en Duits studeerde en les gaf in het middelbaar onderwijs.

Onze waarschijnlijk laatste plek werd 28 jaar geleden de stad Groningen. Waar ik na een poosje lesgeven op diverse MBO scholen een baan als docent aan een lerarenopleiding in

Leeuwarden kon vinden. Dagelijks heen en weer reizen, dat wel.

Toen onze 4 kinderen de deur uit waren - ik sla even iets over - zijn we van al dat autorijden overgestapt naar treinreizen en een paar jaar bezig geweest, om onze ouders in hun laatste jaren in Noord-Holland en in het Rheinland te bezoeken, om wat grotere toeren met de trein te maken en om af en toe bij de jeugd in hun steeds weer andere plekken langs te gaan en hun nieuwe partners te leren kennen.

Ook omdat wij een islamitische Syrisch- Koerdische - Nederlandse schoonzoon hebben, en drie schoondochters met respectievelijk Grieks-orthodoxe Grieks-Franse, rooms katholieke Oostenrijkse en Russisch- orthodoxe Moldavische wortels, was dat altijd bijzonder boeiend en verrijkend. Inmiddels wonen de kinderen met onze 5 kleinkinderen en een teckel verdeeld over Voorburg, Hamburg, Linz en Amsterdam.

Onze reizen gaan, nu onze ouders zijn overleden en ik met pensioen en actief in de lutherse gemeente ben, meestal in de richting van de kinderen of van onze broers en zussen, maar het liefst zijn we thuis en ontvangen iedereen in Groningen. Als lid van de Classis Groningen- Drenthe reis ik af en toe door de provincies voor vergaderingen. En als belangstellende voor het NLVB bestuur kom ik ook nog eens ergens :)

Beate

Foto: Masoos Aslami, Pexels

Foto: suju, Pixabay

Licht

*het leven wordt licht
als een mantel der liefde
gespreid wordt tot warmte
in kou of in nacht*

*het leven wordt licht
als een tafel gedekt wordt
met brood, wijn en spijzen
voor wie niets verwacht*

*het leven wordt licht
als een hand uitgestrekt wordt
tot heling van wonden
genezing van pijn*

*het leven wordt licht
als een kind ons zal leren
te werken aan vrede
om mensen te zijn*

Heleen Pasma, naar Jesaja 58

Mijn reisverhaal.

Hoe ben ik in contact gekomen met de Lutherse Vrouwen Bond?

Mijn naam is Corrie Borgers-Bos, wonend in Hoogland bij Amersfoort.

Ik ben opgegroeid in een rechtzinnig Hervormd gezin.

Mijn man was van Lutherse huize. Hij heeft tijdens zijn studie theologie gekozen voor de Hervormde kerk, maar bleef in zijn hart Lutherse. Hij stond open voor alle geloofsgemeenschappen. Daar ben ik in mee gegaan en voelde mij daar prima bij. Het gaf ruimte.

Na zijn overlijden in 2015 bezoek ik regelmatig de maandelijkse zaterdagmiddag vieringen in de Lutherse kerk te Amersfoort.

Ik ben vriendenlid van de Amersfoortse Zwaan geworden. Daar ontmoette ik Henny Rouwhorst, die ik al kende van de PKN kerk te Amersfoort-Noord. Henny vertelde mij van de Lutherse Vrouwen Bond.

Na een bezoek met een aantal dames van de NLVB aan de Vrouwenverenigingsdag in het Luther Museum in Amsterdam ben ik lid

geworden van Lutherse Vrouwen Bond. Ik voel mij thuis bij jullie. Op de Ontmoetingsdag op 21 maart j.l. heb ik mij beschikbaar gesteld als meedenkend bestuurslid.

Groet van Corrie.

Bijna nooit

*Bijna nooit zie je een vogel in de lucht
Zich bedenken, zwenken, terug.*

Judith Herzberg

Bruggen

*Ieder mens zit op zijn eiland
en zit vast in zijn bestaan.
Om een ander te bereiken
Moet je van je eiland gaan.*

*Daarvoor moet je bruggen bouwen
bruggen bouwen naar elkaar.
Maar de afstand tussen mensen
maakt het lastig en soms zwaar.*

*Mensen bouwen aan contacten,
want alleen is zo alleen.
Wie een brug slaat naar een ander
zoekt wat warmte om zich heen.*

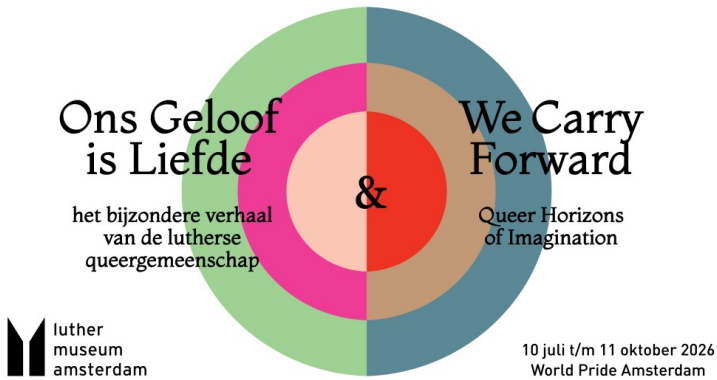

*Er valt veel te overbruggen
met een uitgestoken hand.
Bruggen kunnen levens redden.
Bruggen bouwen schept een band.*

*Bruggen bouwen tussen volken,
tussen 'wij' en tussen 'zij',
dat is bouwen aan vertrouwen.
Dat brengt vrede dichterbij.*

Greet Brokerhof- van der Waa

Nieuws uit het Luthermuseum

De jonge queer fotograaf Jesse van den Berg maakt tien portretten van hedendaagse lutheranen die ook LHBTQIA+er zijn. Deze worden monumentaal gepresenteerd in de ramen van de kerkzaal: als symbool voor de buitenwereld die naar binnen komt, en het licht dat de queer community met zich meebrengt.

Speciale aandacht is er voor de vele queer dominees die de lutherse kerk rijk is, maar ook anderen uit de lutherse queergemeenschap komen aan bod. Ook wordt er een groot familieportret gemaakt van de familie Duyvendak: onder de nazaten van Duyvendak zijn veel LHBTQIA+'ers. Deze kunstopdracht is mede mogelijk gemaakt door een prijs die beschikbaar gesteld wordt door particulier fonds ESA. In het publieksprogramma is een prijsuitreiking opgenomen.

De tentoonstelling 'Ons Geloof is Liefde' krijgt een hedendaagse vertaling in de regentenkamers van het museum met een aparte expositie.

Kunstenaar en curator Andrea Knezović stelt hier een tentoonstelling samen waarin zeven internationale jonge queer kunstenaars de toekomst centraal stellen.

In de tentoonstelling en het uitgebreide participatieve publieksprogramma dat hiermee samenhangt stellen we de vragen:

Hoe kan het dat de lutheranen al zo vroeg in de geschiedenis openlijk homoseksualiteit toelieten?

Geldt deze emancipatie de hele regenboogcommunity?

En, wat kunnen we als maatschappij leren van deze veelkleurige gemeenschap?

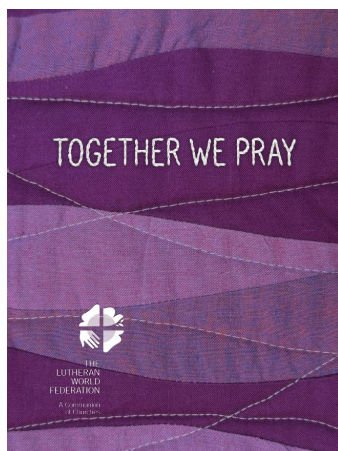
De tentoonstelling start bij het Luther Museum in Amsterdam, en gaat daarna op reis langs verschillende lutherse locaties in het land: een format dat al succesvol was bij eerdere projecten van het museum.

Met een aantal bestuursleden van de NLVB gaan we 30 september de tentoonstelling bezoeken.

Wie zin heeft kan op eigen gelegenheid en eigen kosten bij ons aansluiten. Wel graag opgeven bij Henny (hennyrouwhorst@hooglanderveen.net), zodat we een idee hebben met hoeveel we zijn. Na het bekijken van de tentoonstelling kunnen we met elkaar in gesprek over wat we gezien hebben en wat het bij ons losmaakt.

Henny Rouwhorst-Arends

Together We Pray: Women's Prayer Book

'Samen Bidden' is de titel van een nieuwe gebedenbundel, geïnspireerd door een vrouw uit de Reformatie en geschreven door hedendaagse vrouwen in landen van de Lutherse Wereld Federatie (LWF). Het boek, dat op 27 mei verschenen is, wil de stemmen, visies en uitdagingen van vrouwen in de lidgemeenten van de LWF belichten, hun creativiteit tonen en hun theologische wijsheid delen met de wereldwijde christelijke familie.

In het voorwoord zegt LWF-secretaris-generaal ds. dr. Anne Burhardt dat wanneer de stemmen van vrouwen worden genegeerd of gemarginaliseerd – zoals eeuwenlang het geval is geweest – “het hele lichaam van Christus verlies lijdt. Wanneer de theologische inzichten, spirituele praktijken en ervaringen van vrouwen worden geëerd,” schrijft ze, “wordt de hele gemeenschap verrijkt.” De nieuwe bundel “is een getuigenis van het levende geloof van vrouwen die [...] de getuigenis van de kerk blijven delen door gebed, leiderschap en profetische toewijding aan gerechtigheid,” zegt ze.

Het idee om de stemmen van vrouwen uit de hele wereldgemeenschap samen te brengen, is afkomstig van ds. dr. Marcia Blasi. “Het feit dat dit idee werkelijkheid is geworden, vervult me met diepe dankbaarheid en vreugde. Elk gebed in dit boek weerspiegelt moed,

veerkracht en vertrouwen in Gods aanwezigheid, en ik ben alle vrouwen die hebben bijgedragen aan het creëren van een bron die het geloof zal voeden, de gemeenschap zal versterken en hoop zal inspireren, ongeacht generatie of context.”

'Together We Pray' is een verzameling gebeden geschreven door leken en gewijde vrouwen, jong en oud, theologen, leiders, studenten en activisten uit diverse kerkelijke geledingen. Het is gestructureerd rond de woorden van het Onze Vader en geïnspireerd door het werk van Katharina Schütz Zell, een 16e-eeuwse vrouw die een belangrijke rol speelde in de Reformatie. Als productieve schrijfster en uitgesproken voorvechter van sociale rechtvaardigheid schreef ze een meditatie over het Onze Vader om een vriendin te troosten die leed aan ziekte en eenzaamheid.

Doel en opzet van het boek:

Het boek is een gebedenboek voor vrouwen, samengesteld door de LWF, en viert de spirituele en theologische stellen van vrouwen wereldwijd.

Het is gestructureerd rond verschillende versies van het Onze Vader, waarbij elke sectie bestaat uit theologische reflecties en gebeden geschreven door vrouwen uit diverse culturele en geografische contexten.

Het boek is bedoeld als bron van inspiratie, troost en empowerment voor vrouwen, naar is ook een uitnodiging aan de hele kerkelijke gemeenschap om samen te bidden en te streven naar gender gerechtigheid.

Belangrijke theologische en spirituele thema's:

Inclusiviteit van het godsbeeld: Het boek benadrukt dat God niet alleen als Vader, maar ook als Moeder, Schepper, en in vele andere beelden kan worden aangesproken. Dit doorbreekt patriarchale tradities en nodigt uit tot een breder, inclusiever godsbeeld.

Gendergerechtigheid: deze wordt gepresenteerd als een essentieel onderdeel van het evangelie en de missie van de kerk. Het boek stelt dat het zwijgen of marginaliseren van vrouwen een verlies betekent voor de hele geloofsgemeenschap.

Gebed als krachtbron: Gebed wordt gezien als een persoonlijke én gemeenschappelijke praktijk die kracht, hoop en veerkracht biedt, vooral in tijden van vreugde, lijden, strijd en uitsluiting.

Erkenning van vrouwenstemmen: Het boek verzamelt gebeden en reflecties van vrouwen uit verschillende landen en contexten, waardoor de diversiteit en rijkdom van hun ervaringen en inzichten zichtbaar wordt.

Het boek kan op verschillende manieren worden gebruikt: dagelijks, thematisch, individueel of in groepsverband. Lezers worden aangemoedigd om niet alleen te lezen, maar ook zelf te creëren, bijvoorbeeld door eigen gebeden, gedichten of kunst te maken. Het boek biedt ruimte voor emoties als troost, dankbaarheid, woede, hoop en protest – alles is welkom in het gebed.

Belangrijke onderwerpen in de gebeden:

Dagelijks brood: Niet alleen vragen om voedsel, maar ook om rechtvaardigheid, vrede, werk, gezondheid en waardigheid voor iedereen.

Vergeving: Er is aandacht voor het belang van vergeving, zowel ontvangen als schenken, en voor het helen van relaties en het doorbreken van onrechtvaardige systemen.

Bevrijding van kwaad: Vragen om bescherming tegen onrecht, geweld, armoede, oorlog, en discriminatie, met speciale aandacht voor de ervaringen van vrouwen en meisjes.

Koninkrijk van God: Gebeden voor de komst van een rechtvaardige, inclusieve en liefdevolle wereld, waarin iedereen tot zijn recht komt.

Het boek bevat gebeden voor bijzondere gelegenheden, zoals dankbaarheid voor vrouwen, jeugd, schepping, gezondheid, vrede, gerechtigheid, slachtoffers van geweld, vluchtelingen, en meer. Er is veel aandacht voor actuele maatschappelijke thema's zoals gender gerelateerd geweld, racisme, armoede, klimaatverandering en de rechten van inheemse volken. Het is geïnspireerd door de traditie van vrouwen in de Reformatie, zoals Katharina Schütz

Katharina Schütz Zell
1498—1562

Zell, en door hedendaagse vrouwelijke theologen en leiders. De gebeden zijn geschreven door vrouwen uit alle continenten, wat wereldwijde verbondenheid en solidariteit onderstreept.

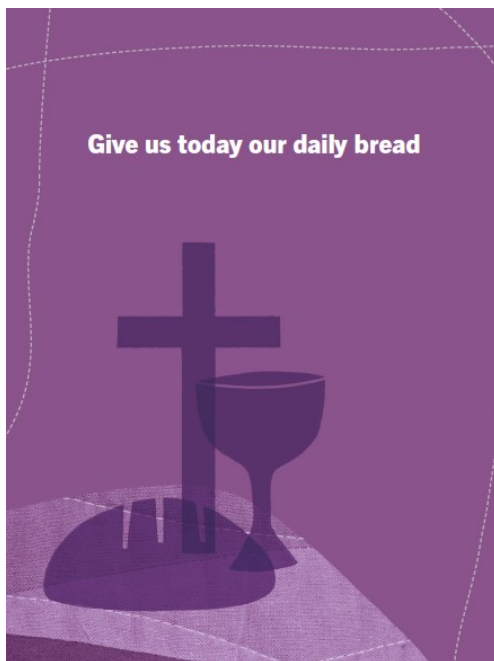
Conclusie:

“Together we pray” is een uniek, wereldwijd gebedenboek dat de stemmen van vrouwen centraal stelt, uitnodigt tot inclusiviteit en gendergerechtigheid, en gebed verbindt met actie voor een rechtvaardige en liefdevolle wereld. Het is zowel een spirituele gids als een manifest voor verandering binnen en buiten de kerk.

Je kunt het boek als e-book gratis downloaden van de site van de LWF:

<https://lutheranworld.org/resources/liturgical-materials-together-we-pray-womens-prayer-book>

Er is een Engelse, Duitse, Spaanse en Franse versie beschikbaar.

Illustratie uit het boek Together we pray

Op bezoek bij de OKViB

Op 11 juli jl. waren wij; Beate, Corrie, Henny en Helena, te gast in Den Haag op de Dag van Verbondenheid van de Oud-Katholieke Vrouwen in Beweging (OKViB). Dit is een jaarlijks terugkerend evenement.

Er waren ruim 20 mensen vanuit heel Nederland aanwezig, meest vrouwen.

De H.H. Jacobus en Augustinusparochie in Den Haag is een echte schuilkerk, verborgen achter huizen tussen de Juffrouw Idastraat en de Molenstraat. Deze huizen horen allemaal bij de Haagse Oud-Katholieke parochie. Een deel is verhuurd als restaurant, galerie of kantoorruimte.

Pastoor Wim van den Berg nam ons mee in het doolhof van kamers en gangen rond het kerkgebouw dat door de parochie wordt gebruikt. Hij vertelde over de geschiedenis van deze plek.

Daarna nam Jeanette Remigius ons mee in de wereld van Godly Play. Dit is een manier van aanschouwelijk vertellen van een Bijbelverhaal met driedimensionale beelden, waarbij de toehoorder/kijker als het ware wordt uitgenodigd om zelf in het verhaal te kruipen en het vanuit een nieuw perspectief te bekijken.

Dat deed Jeannette met het Scheppingsverhaal. Aan de hand van verwonderingsvragen gingen we daarmee zelf in groepjes aan de

slag; een groepje ging in gesprek, een groepje ging schrijven en een groepje tekenen. Godly Play wordt vaak in de kinderkerk gebruikt, maar wij hebben ervaren dat het ook heel mooi werkt met volwassenen!

De middaggebedsdienst werd geleid door pastoor Wim van den Berg. Daarna stond een heerlijke lunch voor ons klaar, bereid door vrijwilligers van de parochie.

In de middag was er een keuzeprogramma. Een deel van de groep ging een stadswandeling maken door het Hofkwartier onder leiding van Hagenees in hart en nieren Esther van Straten. Aan het eind van de rondleiding kregen we heerlijk ijs van de gerenommeerde ijssalon Florencia. Een ander deel ging naar het Rijksmuseum de Gevangenenpoort, waar we een interessante rondleiding kregen van een bevlogen en deskundige gids.

Tot slot kwamen we weer samen in de kerk voor een drankje en napraten.

Bij het afscheid kregen we van voorzitter Monique allemaal een zonnebloem zaadje met een mooi gedicht mee als aandenken.

Het was een heerlijke en boeiende dag met vele ontmoetingen en uitwisseling.

De OKViB heeft 2 themadagen per jaar. Daarnaast organiseren ze jaarlijks Vrouwenontmoetingsdagen in een klooster (meestal in Steyl). Een programma dat 4 dagen duurt.

Wij hebben een warme band met de OKViB. We bezoeken elkaars activiteiten met plezier. Iedereen is welkom om aan te sluiten! We zullen de volgende uitnodiging rondsturen per email.

Helena

Vooruitkijkend naar de herfst denken we ook aan de afsluiting van het kerkelijk jaar. Eeuwigheidszondag. Een dag van reflectie, achterom kijken en ons de mensen herinneren die ons zijn overleden. Die we niet meer kunnen spreken, maar aan wie we herinneringen hebben en die ons mede gevormd hebben tot wie we nu zijn. We dragen ze in ons hart en geven ze deze speciale dag. We spreken hun namen uit in de kerk, steken een kaarsje voor ze aan of leggen bloemen op het graf.

Die ons zijn voorgegaan

*Die ons in 't hart geschreven staan
en onze dagen deelden
maar in de dood zijn voorgegaan,
zij lieten ons de beelden
van zoet en droef herinneren,
van zoeken, hopen, wachten.
Zal in de starre dood
hun naam nog overnachten?*

*Nooit wordt de droefheid bodemloos:
God houdt zijn handen open.
En heel ons leven, doods en broos,
draagt Hij door vrees en hopen.
Herinnert Hij zich niet hun naam
als wachters in de morgen?
Die in de nacht zijn voorgegaan
zijn in trouw geborgen.*

*De naam waarmee zij zijn genoemd
staat in Gods hand geschreven
en zal door alle donker heen
toch onuitwisbaar leven.
In Christus blijft die naam bewaard,
naar hem mogen zij heten,
totdat de droom verkeert in zien,
geloven wordt tot weten..*

Sytze de Vries

5 maart 2027: 100ste Wereldgebedsdag

Al in 1812 waren er in Noord Amerika Christelijke vrouwen, die maandelijks samen een dag van gebed vierden. Deze beweging bleef langzaam groeien. In 1927 vierden de vrouwen in Noord Amerika en Canada voor het eerst een internationale en oecumenische gebedsdag voor vrouwen. Dankzij hun missiecontacten sloten vrouwen uit China, India, Syrië en Polen er enthousiast bij aan en door de netwerken daar groeiden in verhoogd tempo overal oecumenische gebedsdiensten. De wereldgebedsdag was geboren. Nederland sloot in 1929 aan, dankzij missie-contacten met Amerika. Thema's waren in de jaren 20, 30 en 40 rechtsgelijkheid voor vrouwen en natuurlijk ook de tweede wereldoorlog. In 1943 werd de wereldgebedsdienst in Nederland door de Duitse bezetters verboden vanwege het internationale karakter, maar vrouwen bleven in het geheim voor de wereldgebedsdag in huiskamers bijeenkomen. In de jaren 50 en 60 ging het vaak om racisme en gelijke burgerrechten, sinds de jaren 70 en 80 steeds meer om natuur en milieu, altijd weer om armoede en uitbuiting van vrouwen en kinderen, om hun toegang tot educatie en om de rol van vrouwen in samenleving en kerk. Actueel steunt de wereldgebedsdag vooral acties tegen vrouwenhandel en tegen sekstoerisme en misbruik.

Elk jaar bidden vrouwen uit inmiddels 173 landen tijdens deze oecumenische actie tegelijkertijd op de hele wereld op de eerste vrijdag van maart. Elk jaar staan vrouwen en meisjes uit een ander land met hun problemen centraal. Er wordt een orde van dienst opgesteld, telkens worden een poster bij het jaarthema ontworpen, bijpassende liederen geschreven, en divers materiaal ontwikkeld, dat regionale vrouwengroepen in hun voorbereiding op het jaarthema kunnen gebruiken. Altijd gaat het om een intens, geïnformeerd gebed en om bidden, dat tot zusterlijke solidariteit leidt. Maar nu bij de 100e wereldgebedsdag is het thema "gerechtigheid en vrede".

De jaarposter draagt de titel "rivier van gebed".

Er zijn zeven vrouwen in feestelijke kleding uit verschillende werelddelen te zien, die door de zon worden verlicht, omringd door water. Een duif vliegt hen tegemoet. Voor hun een wereldbol,

waarop een weegschaal met kostbaarheden in balans.

Het bestuur van de NLVB moedigt u aan, om een kleine actie omtrent de 100e wereldgebedsdag in uw eigen gemeente te houden, met een gebedsviering op vrijdag 5 maart 2027 en een extra collecte, zo mogelijk samen met vrouwen uit andere kerken in uw regio. Meer info is te vinden op de website: <https://www.wereldgebedsdag.nl/>, waar ook de poster, het collecte-doel en het voorbereidingsmateriaal voor 2027 zullen worden bekend gemaakt.

Beate Kurth

Hoe kan ik troosten?

*Trouwe God,
Oog in oog met tranen,
voel ik mij vaak machteloos.
Hoe kan ik troosten?
Kunt U mij dat leren?*

*Kan ik er ooit zijn
in antwoord op de schreeuw
van wie zich door U verlaten voelt
zoals U er bent?*

*Behoed mij voor lege woorden,
geef mij aandachtige oren.
Maak mij zacht en kwetsbaar,
geef mij kracht om te helpen dragen.
Laat uw liefde in mij stromen.*

*God, ik bid U:
ga met mij mee,
wees de Trooster waar ik ga.
Help mij er te zijn,
in Jezus' naam.*

Amen

Hette Domburg

Data om te onthouden

Copydatum — 15 oktober 2026

Studiedag — 19 september 2026 in Bussum

Bezoek Luther Museum — 30 september 2026 in Amsterdam

Wereldgebedsdag — 5 maart 2027

Ontmoetingsdag — 20 maart 2027 in Bussum

Bestuur NLVB

Voorzitter

Ds. Rachel Wardenaar

Secretariaatsadres:

Dorica Selele
Spechtenkamp 67
3607 KD Maarsenbroek
Contact via formulier op
de website

Penningmeester:

Helena Axler
Franklinstraat 122
2562CK Den Haag
h.v.axler@gmail.com

Algemene bestuursleden:

Henny Rouwhorst-Arends
Notuliste

Kandidaat bestuursleden:

Beate Kurth
Corrie Borgers

Website: www.NLVB.net

Contributie € 30,00 per jaar

Bankrekening NL29INGB0001139733 t.n.v. penningmeester NLVB

KvK nummer 40534549

Redactie De Brief:

Mw. H. Rouwhorst-Arends
Mw. H. Axler

Drukker:

Drukkerij De Hoop
Provincialeweg 86
3329 KP Dordrecht
www.dehoopdrukkerij.nl

